

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Георги Цветанов Момеков, дфн,

Фармацевтичен факултет при Медицински университет - София

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” в Институт по Органична химия с Център по Фитохимия (ИОХЦФ), БАН по област на Висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление: 4.2.Химически науки, научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активните вещества“.

1. Общо представяне на получените материали

В конкурса за “доцент”, обявен в Държавен вестник, бр. 43 от 31.05. 2019 г. и в интернет-страница на ИОХЦФ, БАН, като кандидат единствен участва гл. ас. д-р Калина Данова от Института по Органична химия с център по фитохимия (ИОХЦФ).

Представеният от кандидата комплект материали на хартиен носител е в пълно съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ИОХЦФ, и отговаря на институционалните критерии на ИОХЦФ-БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Представен е списък и копия на публикации, които са класифицирани в съответствие с релевантната нормативна уредба на публикации по хабилитационния труд, респективно публикации извън него, глави от книги и резюмета от представени на конференции научни съобщения, както и списък с научни проекти. Седем от представените публикации са включени в хабилитационната справка в списък „В“ (т.е. Хабилитационен труд – научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, в които кандидата е посочен като автор за кореспонденция). Извън хабилитационния труд са представени и 11 публикации от списък „Г“ (Научна публикация в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, извън хабилитационния труд).

Включените в хабилитационния труд 7 пълнотекстови публикации са с импакт фактор, и са съответно 2 в Q1, 1 в Q2, 4 в Q3. Десет от предоставените за рецензия 11 статии извън хабилитационния труд на кандидата са с IF по Thomson Reuters/Clarivate Analytics. Разпределението на тези публикации по квартали е както следва - Q1(3), Q2(4), Q3(1), Q4(3). Кумулативният импакт фактор на публикациите е 20,93. Представени са и 3 глави от книги на които гл. ас. Калина Данова е единствен автор. Всичките публикации са в профила на научната специалност на конкурса, което прави отлично впечатление.

Научно изследователската работа на кандидата е дисеминирана и под формата на огромен брой (предвид сравнително краткия времеви период) научни съобщения представени на конференции и конгреси – общо 98, у нас и в чужбина.

Калина Данова е представила и справка за участие в 14 изследователски проекти, в т.ч. авторитетни международни проекти като на 6 от тях тя е ръководител или координатор.

Представена е и справка на цитиранията на научните трудове на гл. ас. д-р Калина Данова. В представения набор от документи са включени и други материали, в съгласие с формулираните от нормативната уредба критерии.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Калина Данова е родена в София на 02.07.1975 г. Висшето си образование завършва във Фармацевтичния факултет на Медицински университет - София, през периода 1995 – 2000, където защитава дипломна работа в областта на фитохимията в Катедрата по фармакогнозия и се дипломира като магистър фармацевт.

В периода 2000- 2001 г., Калина Данова работи като магистър-фармацевт в аптека от открит тип, а 2001-2003 като Главен експерт по химико-фармацевтичен анализ на синтетични препарати в Изпълнителната агенция по лекарствата (ИАЛ).

От 2006 до 2010 г е редовен докторант в катедрата по Физиология на растенията, при Биологическия факултет на Софийски университет "Св. Кл. Охридски". Там, под ръководството на проф, д-р Венета Капчина-Тотева, кандидатката защитава дисертация на тема „*In vitro* култивиране и вторични метаболити във видове от род *Hypericum* и *Pulsatilla*, криопрезервация на *Hypericum rumeliacum* Boiss” по научната специалност 01.06.16 „Физиология на растенията”.

На работа в ИОХЦФ-БАН постъпва през 2010 г. като химик, където от 2011 г. досега е главен асистент.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Резултатите от научно-изследователските проекти реализирани с участието на Калина Данова са надлежно дисеминирани в научната литература, под формата както на реални пълнотекстови научни публикации в списания с научно рефериране, така и под формата на внушителен брой научни съобщения, представени на специализирани конференции и научни конгреси.

Профилът на публикациите по квартали бе обобщен в предходния раздел на рецензията. Прави впечатление внушителния брой (предвид сравнително краткия времеви период) научни съобщения представени на конференции и конгреси – общо 98, у нас и в чужбина.

Научните разработки на кандидата, представени в предоставените публикации и научни съобщения, са съсредоточени в няколко направления, които могат да бъдат обобщени както следва:

- Подходи и концепции за консервационни мероприятия по отношение на биоразнообразието на Българската флора;
- Ин витро култивиране на растения и респективно проучване на културелните условия и търсене на възможности за изследване и оптимизиране на биосинтетичния капацитет на лечебните и ароматични растения при биотехнологични условия;
- High-throughput скрининг на биологичната активност на проучени екстракти;
- Комплементарни проучвания по отношение екологията, етноботаниката и фармакологията на някои лечебни растения.

От своя страна мащабната изследователска програма, залегнала в основата на представените от кандидата научни съобщения, е фокусирана върху няколко растителни таксона, характеризиращи се с продукция на различни по химичен състав и биологична активност класове растителни вторични метаболити, в т.ч. кондензирани антрахинони

(нафтодиантрони), фенолни киселини, арилтетралинови лигнани, флавоноиди, моно- и сесквитерпени, етерични масла и др..

Проучваният могат да бъдат класифицирани по съответните растителни таксони, в следните основни направления, резюмирани накратко.

При облепихата (*Hippophae rhamnoides*) е проследен капацитета за продукция на флавоноиди при диворастящото растение в сравнение с интродуцираната му популация. От повърхностно стерилизирани стъблени експланти е установена култура от надземни части на растението при оптимизиране на условията и хранителните среди при култивирането. Проведено е и проучване относно ревизиране на природните популации и респективно консервационния статус на вида в България, с формулиране на препоръка за промяна на статуса от „Застрашен“ към „Критично застрашен“

Разработени са култури от надземните части на *Clinopodium vulgare*. Приготвен метанолен екстракт е оценен при модел на NO-антирадикалова активност, като *in vitro* тест система за модулиране на нитрозативния стрес в биологичните системи.

Значителна по обем работа е извършена с видове от род *Hypericum* (жълт кантарион) – разработени са култури, стартирани от стерилизирани стъблени експланти от *H. tetrapterum*, *H. rumeliacum*, *H. richeri* с оптимизиране на културелните условия при отделните видове, съобразно техните характеристики. Метанолните екстракти от *H. tetrapterum*, *H. rumeliacum* и *H. richeri*, получен чрез ултразвукова екстракция, са проучени за антирадикалова активност спрямо NO-радикал при използване на аскорбинова киселина като референтен антиоксидант. При *H. calycinum* е проследена и връзката между съдържанието на фенолни съединения и активностите на ензимите: фенилаланинамонялиаза, глутатион редуктаза, аскорбат пероксидаза; каталаза и супероксид дисмутаза, и нивата на неензимните антиоксиданти (аскорбат и дехидроаскорбат, окислен и редуциран глутатион).

Друго направление на изследователската работа е съсредоточено върху *Artemisia alba* Turra. Стартирана е и е разработена *in vitro* култура надземни части от растението. Като модификатори на морфогенезата са използвани растежните регулатори – бензиладенин и индолилмаслена киселина. Проучена е продукцията на вторични метаболити както и ендогенното съдържание на цитокинини и хлоропластната архитектура при двата морфотипа бял пелин *in vitro*.

В представените резюмета от научни съобщения, които са почти 100 са описани проучвания и в други области на фитохимията по отношение на таксоните - обект на

проучване както и на съответните класове вторични метаболити, чието детайлно разглеждане не намирам за необходимо.

Както се вижда от представената от гл. ас. д-р Калина Данова справка, са установени 56 позовавания на научните и трудове, без автоцитатите.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Видно от броя на публикациите в които кандидата е самостоятелен, първи автор или кореспондиращ автор, както и от няколко мащабни проекта на които е координатор, за мен е извън всякакво съмнение, че гл. ас. д-р Данова е един амбициозен млад учен с водещ или съществен принос в представените научни разработки и потенциал за координиране на колаборативни изследователски проекти, генериране на идеи и дизайн на експерименти по профила на конкурса.

5. Критични забележки и препоръки

Документите са оформени образцово и наред с това на практика всички представени доказателства за научно изследователска дейност, в т.ч. публикации, резюмета от конгреси и проекти, са по профила на професионалното направление и научната специалност.

6. Лични впечатления

Познавам гл. ас. д-р Калина Данова главно в качеството си на преподавател по фармакология и фармакотерапия от Фармацевтичен факултет при Медицински университет София. Рецензирането на представените в конкурса документи затвърждава положителните ми впечатления от кандидата като работлив, амбициозен и способен млад учен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на представените по конкурса материали от кандидата гл. ас. Калина Данова, считам, че същата отговаря на количествените критерии за заемане на академичната длъжност “доцент”, залегнали в релевантната нормативна база, а именно Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на БАН и Правилник на ИОХЦФ-БАН.

Кандидатът е утвърден изследовател, който със своите трудове демонстрира високо ниво на усвояване, прилагане и оптимизиране на съвременни методи и подходи в областта на фитохимията, *in vitro* култивирането и скрининговото биохимично и фармакологично охарактеризиране на екстракти или пречистени биологично активни вещества, изолирани от различни растителни видове. Гл. ас. д-р Калина Данова несъмнено има водещ принос в представените разработки, научни проекти и реализираните публикации, като се представя убедително като авторитетен и перспективен млад изследовател с интереси в областта на фитохимията, и родствениите области на фармакогнозията и проучването на биологичната активност на растения с установена етноботаническа употреба.

На основата на предоставените от кандидата материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост и справката за съответните научни, научно-приложни и приложни приноси намирам за основателно да дам своята убедено положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Научния съвет на ИОХЦФ-БАН за избор на Калина Данова на академичната длъжност “Доцент” по професионално направление 4.2. Химически науки, научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активните вещества“.

09.09. 2019 г.

Рецензент: .....

Проф. Георги Момеков, дфн